פתרון תרגיל מספר 5 - חישוביות וסיבוכיות

שם: מיכאל גרינבאום, **ת.ז:** 211747639

13 במאי 2020

שאלה 2

סעיף 1 **צ"ל:** קיים $C \in R$ כך ש- $A \subseteq C$ וגם $C \cap B = \emptyset$

הוכחה:

תחילה מהיות $A, B \in coRE$ מתקיים כי $\overline{A}, \overline{B} \in RE$, כלומר קיימים $\mathcal{M}_1, \mathcal{M}_2$ שהם TM כך ש- $L(\mathcal{M}_1) = \overline{A}$, $L(\mathcal{M}_2) = \overline{B}$.

נגדיר $\mathcal{M}$ TM באופן הבא:

1. לכל $i \in \{1, 2, 3 \ldots\}$: (נשמור את המשתנה i בסרט משלו ונריץ מכונות טיורינג כמו שראינו בתרגול)
   (א) נריץ את ה- i הצעדים הראשונים של $\mathcal{M}_1, \mathcal{M}_2$ על הקלט w
   (ב) אם $\mathcal{M}_2$ קיבל את w, נקבל את w
   (ג) אם $\mathcal{M}_1$ קיבל את w, נדחה את w

תחילה נוכיח ש- $\mathcal{M}$ עוצר על כל קלט.

יהי $w \in \Sigma^*$,

- אם $w \notin A$, אזי $w \in \overline{A}$ ולכן $\mathcal{M}_1$ יקבל את w מתישהו ($\exists t \in \mathbb{N}$ שאחרי t צעדים $\mathcal{M}_1$ צעדים $\mathcal{M}_1$ יקבל את w ואז לאחר t צעדים $\mathcal{M}$ ידחה את w)
- אחרת $w \in A$, נשים לב ש- $A \cap B = \emptyset$ וגם $A = (A \cap B) \cup (A \cap \overline{B}) = \emptyset \cup (A \cap \overline{B}) = A \cap \overline{B}$, כלומר $w \in A = A \cap \overline{B} \subseteq \overline{B}$, ולכן $\mathcal{M}_2$ יקבל את w מתישהו ($\exists t \in \mathbb{N}$ שאחרי t צעדים $\mathcal{M}_2$ צעדים $\mathcal{M}_2$ יקבל את w ואז לאחר t צעדים $\mathcal{M}$ יקבל את w)

כלומר $\mathcal{M}$ עוצר על כל קלט.

נגדיר $\boxed{C = L(\mathcal{M})}$, נוכיח כי C מקיים את הנדרש.

תחילה נשים לב שהוכחנו ש- $\mathcal{M}$ עוצר על כל קלט ולכן $\boxed{C = L(\mathcal{M}) \in R}$

נשים לב שהוכחנו מלעיל שמתקיים כי $A = A \cap \overline{B} \subseteq \overline{B}$, נשתמש בתכונה זאת שוב,

תהי $w \in A$, אזי $\mathcal{M}_1$ לא יקבל את w אף פעם (אחרת $w \in A \wedge w \notin A$) וגם $w \in A \subseteq \overline{B}$ ולכן מתישהו $\mathcal{M}_2$ יקבל את w.

לכן קיימת איטרציה שבה $\mathcal{M}_2$ יקבל את w (ועד איטרציה זאת כולל $\mathcal{M}_1$ לא יקבל), ולכן לפי ההגדרה, $\mathcal{M}$ יקבל את w, כלומר $w \in L(\mathcal{M}) = C$.

כלומר $\boxed{A \subseteq C}$

עתה נשים לב כי $B = (B \cap A) \cup (B \cap \overline{A}) = \emptyset \cup (B \cap \overline{A}) = (B \cap \overline{A}) \subseteq \overline{A}$

עתה יהי $w \in B$, אזי $\mathcal{M}_2$ לא יקבל את w אף פעם (אחרת $w \in B \wedge w \notin B$) וגם $w \in B \subseteq \overline{A}$ ולכן מתישהו $\mathcal{M}_1$ יקבל את w.

לכן קיימת איטרציה שבה $\mathcal{M}_1$ יקבל את w (ועד איטרציה זאת כולל $\mathcal{M}_2$ לא יקבל), ולכן לפי ההגדרה, $\mathcal{M}$ ידחה את w, כלומר $w \notin C$.

כלומר $\boxed{B \cap C = \emptyset}$

כלומר הראנו כי קיים $C \in R$ כך ש- $A \subseteq C$ וגם $C \cap B = \emptyset$

מ.ש.ל.א.☺

סעיף 2 צ"ל: אם $\mathcal{M}$ הוא TM שרץ רק ימינה אז $L(\mathcal{M}) \in REG$
הוכחה:
יהי $\mathcal{M}$ שהוא TM שרץ רק ימינה, נסמן $\mathcal{M} = \langle Q, \Sigma, \Gamma, \delta, q_0, q_{acc}, q_{rej} \rangle$
נגדיר $F_{helper} = \{q \mid \mathcal{M} \text{ accepts } \varepsilon \text{ when staring the run from state q}\}$
נגדיר $\mathcal{A} = \langle Q, \Sigma, \delta_{\mathcal{A}}, q_0, \{q_{acc}\} \cup F_{helper} \rangle$ באופן הבא,
לכל $q \in Q$, $\sigma \in \Sigma$ נסמן ב־ $\delta(q, \sigma) = \langle q', \sigma', R \rangle$ עתה נגדיר

$$\delta_{\mathcal{A}}(q, \sigma) = \begin{cases} q & (q = q_{acc}) \vee (q = q_{rej}) \\ q' & else \end{cases}$$

תהי $w \in \Sigma^*$, נסמן את הריצה של $\mathcal{A}$ על w ב־ $q_0, q_1, \ldots, q_n$, ונסמן $w = \sigma_1 \ldots \ldots \sigma_k$
נסמן את הריצה של $\mathcal{M}$ על w ב־ $q'_0, q'_1, \ldots, q'_m$
הערה: נשים לב שמכיוון שאנחנו רק רצים שמאלה בשלב ה־ i נגיע לתו σ_i גם ב־ TM וגם באוטומט
נוכיח באינדוקציה על u מספר הצעדים בריצה שמתקיים $q_i = q'_i$
<u>בסיס:</u> $i = 0$, כלומר $w = \varepsilon$,
לכן מההגדרה מתקיים ששניהם במצב ההתחלתי שלהם ומתקיים $q_0 = q'_0$, כנדרש
<u>צעד:</u> נניח שטענה נכונה לריצה על $i-1$ צעדים ונוכיח ל־ i צעדים
נשים לב שמתקיים $\delta\left(q'_{i-1}, \sigma_i\right) = \langle q'_i, \sigma', R \rangle$ וגם $\boxed{q_i = \delta_{\mathcal{A}}(q_{i-1}, \sigma_i) \overset{\text{def}}{=} q'_i}$, כנדרש
כלומר הראנו שהריצה של $\mathcal{M}$ על w שהיא $q'_0, q'_1, \ldots, q'_{\min(m,n)} = q_0, q_1, \ldots, q_{\min(m,n)}$
נחלק ל־ 2 מקרים:

1. אם $m \le n$:
נשים לב כי $q_m = q'_m \in \{q_{acc}, q_{rej}\}$ ולכן מהגדרת פונקצית $\delta_{\mathcal{A}}$ נקבל כי $\delta^*_{\mathcal{A}}(q_m, w) = q_m$ לכל $w \in \Sigma^*$, ולכן בפרט מתקיים כי $q_n = q_m = q'_m$,
לכן נקבל שאם $q_n = q'_m = q_{rej}$ אזי מההגדרה $q_n \notin F$ ולכן $w \notin L(\mathcal{A})$ וגם $w \notin L(\mathcal{M})$ כי דחינו את המילה
וגם נקבל שאם $q_n = q'_m = q_{acc}$ אזי מההגדרה $q_n \in F$ ולכן $w \in L(\mathcal{A})$ וגם $w \in L(\mathcal{M})$ כי קיבלנו את המילה
ולכן $w \in L(\mathcal{M})$ אם"ם $w \in L(\mathcal{A})$

2. אם $n < m$:
נשים לב שאם $n < m$ אזי מתקיים כי $q_n = q'_n$ וגם הריצה של $\mathcal{M}$ על המילה w הסתיימה (כי יש n תווים ואי אפשר לחזור אחורה) ולכן הריצה עתה היא ריצה על המילה הריקה עם מצב התחלתי q_n.
נשים לב ש־ $q_n \ne q_{acc}, q_{rej}$ אחרת $\mathcal{M}$ היה מסיים את הריצה בצעד ה־ n ולא ה־ m.
לכן נקבל שאם $w \in L(\mathcal{M})$ אזי $q_n \in F$ אזי מההגדרה $q_n \in \{q_{acc}\} \cup F_{helper}$ ולכן לפי מה שנאמר בשורה הקודמת, מתקיים כי $q_n \in F_{helper}$. לכן נקבל כי $\mathcal{M}$ מקבל את המילה הריקה כשהריצה מתחילה מהמצב q_n (ההגדרה שמצב $q_n \in F_{helper}$), כלומר $q_m = q_{acc}$, כלומר $\mathcal{M}$ מקבל את w, כלומר $w \in L(\mathcal{M})$
וגם נקבל שאם $w \notin L(\mathcal{M})$ אזי $q_n \notin F$, כלומר $q_n \notin F_{helper}$, לכן הריצה של $\mathcal{M}$ על המילה הריקה עם מצב התחלתי q_n לא מקבלת, כלומר $w \notin L(\mathcal{M})$
ולכן $w \in L(\mathcal{M})$ אם"ם $w \in L(\mathcal{A})$

כלומר הראנו שבכל המקרים מתקיים $w \in L(\mathcal{M})$ אם"ם $w \in L(\mathcal{A})$
כלומר קיבלנו ש־ $\boxed{L(\mathcal{M}) = L(\mathcal{A})}$,
כלומר הראנו שקיים אוטומט $\mathcal{A}$ המקיים $L(\mathcal{M}) = L(\mathcal{A})$, כלומר $L(\mathcal{M}) \in REG$

מ.ש.ל.ב.☺

סעיף 3 חלק a צ"ל: מכונת טיורינג שמכריעה את השפה $L = \{a^n b^n c^n \mid n \in \mathbb{N}\}$
הוכחה:
נגדיר $Q = \{q_0, q_1, q_2, q_3, q_4, q_{acc}, q_{rej}\}$, $\Sigma = \{a, b, c\}$, $\Gamma = \Sigma \cup \{\text{'\_'}, x, X_A\}$
נגדיר δ באופן הבא:

	a	b	c	x	X_A	$'\_'$
q_0	$\langle q_1, X_A, R\rangle$	$\langle q_{rej}, '\_', R\rangle$	$\langle q_{rej}, '\_', R\rangle$	$\langle q_{rej}, '\_', R\rangle$	$\langle q_4, X_A, R\rangle$	$\langle q_{acc}, '\_', R\rangle$
q_1	$\langle q_1, a, R\rangle$	$\langle q_2, x, R\rangle$	$\langle q_{rej}, '\_', R\rangle$	$\langle q_1, x, R\rangle$	$\langle q_{rej}, '\_', R\rangle$	$\langle q_{rej}, '\_', R\rangle$
q_2	$\langle q_{rej}, '\_', R\rangle$	$\langle q_2, b, R\rangle$	$\langle q_3, x, R\rangle$	$\langle q_2, x, R\rangle$	$\langle q_{rej}, '\_', R\rangle$	$\langle q_{rej}, '\_', R\rangle$
q_3	$\langle q_3, a, L\rangle$	$\langle q_3, b, L\rangle$	$\langle q_3, c, L\rangle$	$\langle q_3, x, L\rangle$	$\langle q_0, X_A, R\rangle$	$\langle q_{rej}, '\_', R\rangle$
q_4	$\langle q_{rej}, '\_', R\rangle$	$\langle q_{rej}, '\_', R\rangle$	$\langle q_{rej}, '\_', R\rangle$	$\langle q_4, x, R\rangle$	$\langle q_{rej}, '\_', R\rangle$	$\langle q_{acc}, '\_', R\rangle$

נגדיר $\mathcal{M} = \langle Q, \Sigma, \Gamma, \delta, q_0, q_{acc}, q_{rej}\rangle$
מצורף ציור מתחת לנימוק
הרעיון בתכנות כללי:

1. אם התו הראשון הוא רווח אז המילה היא המילה הריקה ונקבל
2. אם האות הנוכחית היא לא a, נקפוץ לשלב 8
3. נמחק את ה־ a הראשונה ונחליפה ב־ X_A (מסמן מקום להתחיל ממנו) ונלך ימינה
4. נדלג ימינה מעבר לכל האותיות שהן a, x, וכשנגיע לאות הראשונה שהיא לא a, x אז היא חייבת להיות b, אם היא לא, נדחה. אם היא b, נחליפה ב־ x, נלך ימינה ונעבור לשלב הבא.
5. נדלג ימינה מעבר לכל האותיות שהן b, x, וכשנגיע לאות הראשונה שהיא לא b, x אז היא חייבת להיות c, אם היא לא, נדחה. אם היא c, נחליפה ב־ x, נלך ימינה ונעבור לשלב הבא.
6. נלך שמאלה עד שנגיע ל־ X_A (מקום להתחיל ממנו לבדוק שוב).
7. כשנגיע ל־ X_A נלך ימינה ונחזור לשלב 2. (המילה מהצורה $X_A^k \cdot a^{n-k} \cdot x^k \cdot b^{n-k} \cdot x^k c^{n-k}$)
8. נעבור תו תו ונבדוק האם הוא x עד שנגיע לתו רווח. אם כל התווים היו x, נקבל את המילה. אחרת, נדחה. המילה מהצורה (המילה מהצורה $X_A^n \cdot x^n \cdot x^n$ כלומר הכל נמחק ואין עוד תווים שלא נבדקו)

אנחנו מוחקים a ואז מוחקים b ואז c וחוזרים להתחלה, ואם הייתה שגיאה, דוחים את המילה, לכן השפה שנקבל היא כל המילים מהצורה $L\left(\mathcal{M}\right) = \{a^n b^n c^n \mid n \in \mathbb{N}\} = L$, נשים לב שאחר $\frac{n}{3}$ ריצות על המילה, נמחק את כל ה־ a ואז נבצע לכל היותר עוד ריצה על המילה ונחליט האם לקבל או לדחות (שלב 8).

לכן הריצה היא תמיד סופית ולכן $\mathcal{M}$ עוצרת על כל קלט ולכן הראנו $\mathcal{M}$ שמכריעה את L כנדרש,
מצורף ציור להבנה יותר פשוטה של התיאור.

בציור כל הפעולות שלא הוגדרו מובילות ל־ q_{rej} וגם מהיות והתוכנה לא אפשרה לכתוב X_A, השתמשתי ב־ S גדולה להצגה של X_A וב־ x קטנה להצגה של x. (המצב ההתחלתי מסומן עם עיגול צהוב מסביבו)

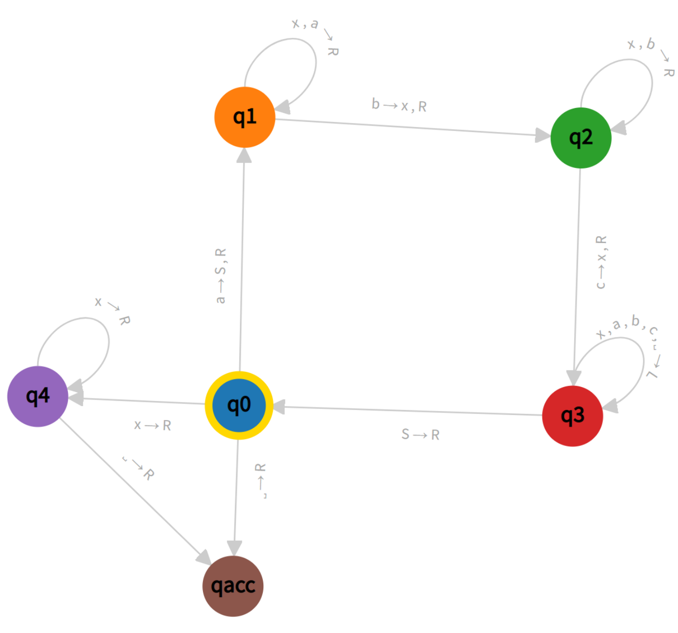

מ.ש.ל.ג.1.☺

סעיף 3 חלק b

צ"ל: מכונת טיורינג שמזהה את השפה $L=\{a^nb^nc^n \mid n\in\mathbb{N}\}$ ולא מכריעה

הוכחה:

נעשה אותה בנייה כמו בסעיף הקודם רק שהפעם במקום להעביר במקרה של דחייה ל- q_{rej}, ניצור מצב חדש q_5 שהוא פשוט "בור דוחה" - כלומר אם מגיעים אליו, אי אפשר לצאת ורצים לנצח

נגדיר $Q=\{q_0,q_1,q_2,q_3,q_4,q_5,q_{acc},q_{rej},\}$, $\Sigma=\{a,b,c\}$, $\Gamma=\Sigma\cup\{\text{'\_'},x,X_A\}$

נגדיר δ באופן הבא:

	a	b	c	x	X_A	'_'
q_0	$\langle q_1,X_A,R\rangle$	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$	$\langle q_5,X_A,R\rangle$	$\langle q_{acc},\text{'\_'},R\rangle$
q_1	$\langle q_1,a,R\rangle$	$\langle q_2,x,R\rangle$	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$	$\langle q_1,x,R\rangle$	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$
q_2	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$	$\langle q_2,b,R\rangle$	$\langle q_3,x,R\rangle$	$\langle q_2,x,R\rangle$	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$
q_3	$\langle q_3,a,L\rangle$	$\langle q_3,b,L\rangle$	$\langle q_3,c,L\rangle$	$\langle q_3,x,L\rangle$	$\langle q_0,X_A,R\rangle$	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$
q_4	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$	$\langle q_4,x,R\rangle$	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$	$\langle q_{acc},\text{'\_'},R\rangle$
q_5	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$	$\langle q_5,\text{'\_'},R\rangle$

נגדיר $\mathcal{M}=\langle Q,\Sigma,\Gamma,\delta,q_0,q_{acc},q_{rej}\rangle$

נשים לב שהשפה נשארה זהה ולכן $L(\mathcal{M})=\{a^nb^nc^n \mid n\in\mathbb{N}\}$ אבל הפעם עבור המילה a נגיע למצב q_5 ונשאר בו באופן אינסופי, ולכן $\mathcal{M}$ לא בהכרח תעצור על כל קלט ולכן היא רק מזהה את L ולא מכריעה את L.

מ.ש.ל.ג.2.☺